

Direktoratet for arbeidstilsynet
Att. Janne Brenne
Postboks 4720 Torgard
7468 Trondheim

Deres ref./dato:
2017/8431

Dato:
14. september
2017

Hørings svar fra NRK ang endringer i arbeidsmiljøforskriftene – 2017/8431

Naturredaksjonen i NRK gjør opptak av dyreliv under vann til programserien sin «Ut i Naturen». Filming av dyreliv under vann er et meget krevende håndverk, og det finnes bare et fåtall fotografer i Norge som mestrer dette. De er svært erfarne dykkere, gjerne med flere tusen dykk, og de er som regel frilansere eller jobber i små filmforetak. Denne typen filming kan ikke sammenlignes med mer vanlige typer undervannsarbeid i Norge, slik som inspeksjonsfilming.

Filming av dyr under vann er uforutsigbart i den forstand at vi ikke kan vite hvordan dyrene vil oppføre seg, eller nøyaktig hvor vi finner dem. Dette gjør at denne typen arbeid skiller seg vesentlig fra de fleste andre typer arbeidsdykking. Vi er derfor avhengig av å slippe dykkerne ned i et «område» der vi regner med dyrene befinner seg. I tillegg må dykkerne kanskje følge etter fisk eller andre dyr som svømmer og vi vet da ikke i hvilken retning den svømmer. Opptakene gjøres ofte med rebreather, siden boblene skremmer fisk, og for å kunne få lengre bunntid. Vi dykker sjelden dypere enn 20 meter. Helst ønsker vi å holde oss over 10 meter for å få mer tid på bunnen til å fange inn det naturlige dyrelivet, samt at lyset er bedre på grunnere vann, noe som gir oss bedre bilder

Dette gjør at det er særlig to punkt i det nye forslaget som skaper problemer, bruk av line og overflateforsyning av luft. I begge tilfeller er det konseptet om at dykkeren drar på en lang «kabel» som er mest problematisk. Overflateforsyning av luft skaper også problemer i forhold til å filme fisk siden den reagerer på pustebobler dykkeren slipper ut.

Vi ikke kan ankre opp en båt og si at vi skal filme under den. Dykkeren beveger seg over et større område helt uforutsigbart pga. dyrene som filmes. I mange situasjoner kan man ikke ankre opp båten under dykking, f.eks. hvis dykkeren enten beveger seg i et strømsund eller hvis han/hun er i åpne vannmasser. Å ha en båt som prøver å manøvrere etter dykkerne vil være risikabelt og meget vanskelig, bl.a med stor risiko for å bli truffet av båten og eller propellen. Ligger båten fast så vil kablen etter hvert ligge skrått utover i vannet, noe som betyr at dykkeren drar på mange meter kabel. De kan gjerne bevege seg 100 meter bort fra båten for å følge fiskene. Med luftslange i tillegg vil dette gjøre det umulig å svømme kontrollert og det kan skape farlige situasjoner ved at kablen kan hekte seg i ting på bunnen, eller rett og slett dra dykkeren ukontrollert til overflaten. Dersom det er to dykkere nede vil det være fare for at kablene hekter seg i hverandre. Dersom du filmer hval i overflaten så vil en kabel være direkte livsfarlig å bruke, siden hvalene kan surre seg inn i den og dra deg ned.

Dykkeren som filmer svever fritt i vannet og må ha en veldig nøyaktig oppdriftskontroll og balanse for å kunne holde kamera stødig. Dersom han drar på en line/luftslange vil det i praksis være umulig å ligge helt i ro, og kontrollerte bevegelser (for eksempel svømme ved siden av fisk) er ikke mulig. Undervannsfilmning skiller seg slik i vesentlig grad fra annen undervannsfilmning, f.eks. inspeksjonsfilmning.

Arbeidstilsynet har i sitt høringsnotat skrevet en kort vurdering av «Kommunikasjonskabel eller dykkeslange som forstyrrende element ved fotografering» Her er det ikke vurdert de utfordringer vi nevner ovenfor. Arbeidstilsynet har heller ikke vurdert at bruk av kommunikasjonskabel heller ikke er vanlig innenfor naturfilmning under vann. Det er her også verdt å nevne at det er stor forskjell på dokumentasjonsopptak og naturfilmer som har høye krav til kunstnerisk og fototeknisk kvalitet. De i verden som kanskje har mest erfaring med høykvalitets naturfilm under vann er BBC. Vi vil derfor anbefale at arbeidstilsynet setter seg bedre inn i de utfordringer og krav denne type høykvalitets naturproduksjon har og ser på de løsninger som er valgt i BBC og resten av den internasjonale bransjen.

Til undervannsfilmning av natur så har vi tidligere praktisert samme arbeidsmetode som brukes i bransjen i resten av verden. Erfaring fra BBC og andre engelske produksjonsselskap vi har samarbeidet med, viser at dette er en metode som gir meget god sikkerhet. Praksisen er som følger:

Vi har en undervannsfotograf, og en sikkerhetsdykker som følger tett på fotografen. De to er altså i umiddelbar nærhet av hverandre på hele dykket. De kan kommunisere seg imellom via trådløs kommunikasjon, og har alltid med seg ekstra gassflasker med egne pusteventiler slik at de har et backupsystem som gjør at de kan foreta en sikker oppstigning dersom hovedpustesystemet skulle svikte. Både ved bruk av rebreathere og SCUBA så har du også så mye luft tilgjengelig at du har rikelig å gå på i forhold til en vanlig lengde på dykkene, og planlegges nok backupgass for å kunne returnere til overflaten hvis primærsystemet skulle svikte. Det betyr at risikoen for å gå tom for luft er minimalisert. I tillegg har dykkerne trådløs toveiskommunikasjon med båten og dykkelederen som befinner seg her. Dykkeleder og dykkere sjekker jevnlig at kommunikasjonen fungerer, og mister de kontakten så skal dykket avbrytes. I båten er det også en egen båtfører. Det vil si at du har et team på 4 som gjennomfører operasjonen. Før hver dykkeoperasjon lages en detaljert sikkerhetsvurdering og oppsett på nødprosedyrer, nærmeste trykkammer osv.

Arbeidstilsynet foreslår å fase ut dykkersertifikat klasse S og antyder at: «Det foreslås derfor innført et påbyggingskurs av kortere varighet for de dykkere som trenger dykkerbevis klasse A når S-sertifikatet opphører å gjelde. Siden flere av de aktuelle fotografer for undervannsfotografering i Norge har klasse S sertifikat så må det her sikres en tilfredsstillende overgangsordning. Man må ikke komme i en situasjon der det blir satt en kort tidsfrist på klasse-S sertifikatet før man vet at dette påbyggingskurset faktisk eksisterer hos en tilbyder. Vi tror derfor det bør være en overgangsperiode på minst 3 år.

Vi vil også foreslå at beredskapsdykker, eller sikkerhetsdykker som vi bruker i oppsettet overfor, også kan operere med klasse-S sertifikat fram til dette fases ut.

NRK samarbeider også med andre lands fjernsynsstasjoner, produksjonsselskap, og undervannsfotografer. Det vil derfor være nødvendig å kunne godkjenne andre lands arbeidsdykkersertifikat til samproduksjoner med NRK. For eksempel det engelske « ....» Dette gjelder spesielt undervannsfotografer og sikkerhetsdykkere som er vant å jobbe med undervannsfilm. De land det er mest aktuelt å samarbeide med er, England, Danmark, Sverige og Tyskland. Som dykkeleder vil vi normalt bruke en med norske sertifikater.

No 976 390 512 MVA

nrk.no

NRK har stort fokus på sikkerhet i sine produksjoner og har egne systemer for hms og sikkerhetsvurderinger. Erfaring med undervannsfotografering viser også at det er en god og sikker metode å dykke etter det systemet vi anbefaler ovenfor. Vi forstår ønsket om å ha enkle og like regler for alle, men arbeidstilsynet må også ta inn over seg de spesielle krav naturfotografering med høy kvalitet har. Vi tror at gode sikkerhetssystemer og risikovurderinger er vel så viktig for sikkerheten som line og overflateforsyning av luft.

Vi ber derfor om at det tas inn unntaksbestemmelser for naturfotografering når det gjelder bruk av line og overflateforsyning av luft på dybder inntil 30 meter.

Med vennlig hilsen

Tove Aabakken
HMS-leder NRK

